

Фото: Андрій Дашко

ЦИФРОВЕ МОВЛЕННЯ: СІМ НЯНЬОК – РЯТУЙСЯ, ХТО МОЖЕ!?!..

26 жовтня 2007 р. у Києві відбувся 1-й Міжнародний цифровий форум «Цифрове мовлення в Україні», організований Незалежною Асоціацією Телерадіомовників (НАМ) та Індустріальним Телевізійним Комітетом за підтримки МФ «Відродження», Агентства США з міжнародного розвитку в межах проекту Відкритого фонду для ЗМІ. Генеральним спонсором форуму виступив провідний дистриб'ютор – компанія «ТОРСАТ». Як і передбачалося, цифровий форум не дав відповідей на головні і давні запитання вітчизняної телерадіоіндустрії: **ХТО, КОЛИ І ДЛЯ КОГО ВПРОВАДЖУЄ ЦИФРОВЕ МОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ?**

Василь ЯЦУРА,
шеф-редактор
журналу
«Телерадіокур'єр»

Сьогодні тема цифрового мовлення в Україні вже стала модною. Про «цифру» говорять усі: інженери і гуманітарії, чиновники і бізнесмени, журналісти і просто «не байдужі». Як завжди буває у таких випадках, кожен про своє, в міру обізнаності. Про фантастичний вибір каналів і хто платитиме каналам: рекламний ринок? абоненти? Про зависоку вартість сет-топ-боксів і чи не станеться так, як з мобільними телефонами: спочатку – тільки для бізнесменів, тепер – для всіх... Про мультиплекси і стандарти... Про мільярди бюджетних гривень і приватних інвесторів... Про суперечки між державними структурами... Це – нормально і корисно з точки зору «лікнепу» для всіх, хто хоче, як то кажуть, зрозуміти «цифру».

Між тим, вже більше року фахівці вітчизняної медіа-галузі публічно говорять про те, що **Україна не готова до впровадження цифрового мовлення у власному телерадіопросторі.**

Вперше про це восени минулого року відкрито заговорили учасники 2-го Київського Медіа Форуму (організатор – «Телерадіокур'єр»). Через півроку такий самий діагноз підтвердили учасники заходів Дня цифрового мовлення у рамках Телерадіоярмарку-2007 – попри всі розмови і дискусії, попри всі приватні ініціативи і будь-яку кількість альтернативних (!?) проектів державного плану.

Між тим, фінальний для переходу Європи на цифрове телерадіомовлення 2015 рік – не за горами. Між тим, саме

Телерадіокур'єр читають у КИСВІ:

• ОКОЛИЦЯ, ТС • ОПТА • ПАЛІТРА • ПЕНТА, Центр прикладних політичних досліджень • ПЕРЕХРЕСТЯ • ПЕРІОДИКА • ПОВЕРХНОСТЬ, НВО
• ПРОЛАЙН УКРАЇНА • Посольство Великої Британії • ПРАКТИК-TV, телецентр • Представник Нацради • Радіо Свобода • РАЙШЕР • РЕАЛ

держава відповідає за своєчасне впровадження цифрового мовлення. Бо йдеться про міжнародні угоди, про інформаційну безпеку країни, про національний частотний ресурс. Про те, що українські частоти – це не українська земля, захищена кордонами. Частоти – ресурс «рухомий» (як морська риба у нейтральних водах), і часом не освоєні частоти можуть на законних підставах перейти до країн-сусідів. Назавжди. За словами першого заступника Голови Нацради Ігоря Куруса, таке вже було, коли у 1991 році наші військові вчасно не передали «свої» зайві частоти українським мовникам, ці частоти дісталися сусідам: Росії, Польщі, Румунії, Словаччині, Чехії...

Давній і гострий дефіцит на частоти європейці хочуть подолати завдяки цифровому мовленню, але не треба мати ілюзій: охочі до «нічиїх» частот завжди знайдуться. Тому ніхто з сусідів України не підганятиме, і ніхто не чекатиме.

Зрозуміло, що цифрове мовлення – це значно більше, ніж просто нова техніка і нові технології. Це технологічний стрибок у майбутній світовий інформаційний простір, де переможцям дістанеться все, а аутсайдерам – нічого. Тому й підготовка до такого стрибка вимагає від кожної країни мобілізації всіх ресурсів – організаційних, інтелектуальних, фінансових. Якщо, звісно річ, країні не байдуже, хто хазяйнуватиме у її інформаційному просторі.

Це добре розуміє старенька, досвідчена і далеко не бідна Європа. Тому не гає часу і вже долає дистанцію, прискорюється і мріє перейти на цифрове мовлення раніше – до 2012 року, ще краще – до 2010-го...

На що сподівається молода, малодосвідчена і зовсім небагата Україна – сказати важко. Реально ми ще навіть не на старті.

Ні єдиного повноважного державного штабу. Ні детального й узгодженого плану. Ні, звісно ж, реального кошторису і бюджетних гарантій.

Не логічно. Інформаційний простір України – справа національної безпеки, і захищати національні інтереси повинні всі: Президент України і Верховна Рада, РНБО і Уряд, Нацрада і Держкомтелерадіо, Мінтрансв'язку і Національна комісія з регулювання зв'язку і, звісно ж, СБУ...

Україна не готова до впровадження цифрового мовлення у власному телерадіопросторі

Очевидно і те, що за успішну реалізацію будь-якого проекту такого масштабу мав би відповідати хтось один, можливо навіть спеціально створений для цього окремий орган – компетентний, повноважний і, головне, незалежний від політичних криз та змін. (Ну справді, хіба Верховній Раді, Уряду, керівникам Держкомтелерадіо і Мінтрансв'язку зараз думати про «цифру»?)

Тому не варто сподіватися, що дискусії допоможуть – нема кому слухати.

Не варто переоцінювати роль у таких дискусіях керівників регіональних і місцевих каналів-мовників. Не готові вони бути арбітрами у суперечках про те, чия концепція державної програми розвитку цифрового мовлення найкраща. Чи Нацрада, яка добре знає потреби телерадіомовників, але її концепцію чомусь відхилив Кабмін. Чи Мінтрансв'язку, якому уряд доручив розробити альтернативний проект, що його у свою чергу не затвердила Нацрада, мотивуючи тим, що розбудова передавальної частини – це тільки одна

складова переходу на цифрове мовлення? Ще менш готові керівники електронних ЗМІ порівнювати стандарти і вболівати, який MPEG врешті-решт перемаже. Не експерти вони з цих питань!

Сьогодні їх хвилює зовсім інше. Вони вже здогадуються, що цифрове мовлення може докорінно змінити телерадіоининок України: серйозно – для великих ТРО, і, можливо, фатально – для «малих»...

Тому «середні» і «малі» канали сьогодні цікавить головне:

Що чекає на них у цифровому майбутньому? І скільки це коштує?

Що і для кого фінансуватиме держава?

Що і для кого – приватні інвестори?

Що і скільки самі мовники: великі і малі, багаті і не дуже...

Чи, може, «цифра» тільки для багатих?

А ще вони добре знають вітчизняну специфіку: тривалі роздуми – цейтнот – аврал – втрати...

І поки «регіонали» цього не знатимуть, їм завжди вчуватиметься морська команда: «Полундра!» (Рятуйся, хто може!), і вони нікому не будуть союзниками, і не поспішатимуть у «цифру». Навіть, на цифровий форум... ■

На тему!

12 вересня Голова Нацради Віталій Шевченко зазначив, що, згідно з Законом про телебачення і радіомовлення, саме План розвитку є тим документом, відповідно до якого має розвиватися цифрове мовлення в Україні.

3 жовтня Нацрада внесла зміни до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору України і, згідно з цим рішенням, цифрове мовлення в Україні буде впроваджуватися відразу у 2 стандартах – MPEG2 та MPEG4, а 8 загальнонаціональних мультиплексів буде поділено таким чином: 3 – під MPEG2, 2 – під MPEG4, 1 – під DVD-H, 2 – під HD.

«Цифровий» календар Європи

На цифрове мовлення вже перейшли:

- ГОЛЛАНДІЯ – грудень 2006 р.
- ФІНЛЯНДІЯ – 1 вересня 2007 р.
- ШВЕЦІЯ – 15 жовтня 2007 р.

Два роки знадобилося Швеції, щоб повністю перейти на цифрове мовлення. Цей процес розпочався 19 вересня 2005 р., коли були відключені телевізійні аналогові станції на острові Готланд, і завершився 15 жовтня ц.р. відключенням останньої аналогової станції на півдні країни. Цими роботами керувало державне підприємство Тераком, інвестиції становили понад 160 млн доларів США (не враховуючи ті мільйони, що витратили пересічні шведи на придбання декодерів і цифрових телевізорів).

ЧЕМ МЕНЬШЕ ПОЛИТИКИ, ТЕМ ЛУЧШЕ

Валентин КОВАЛЬ,
генеральный
продюсер
ЗАО «Телеодин»
(каналы М1, М2)

По моему убеждению, переход на цифровое вещание – это исключительно менеджерская задача, и чем меньше политики будет вплетаться в этот процесс, тем легче он пройдет. В этом процессе можно выделить трех основных участников: государство, вещателей и зрителей.

Почему государство на первом месте? Потому что переход на цифровое телевидение – это обязательство государства перед международным сообществом. Прочих явных причин перехода на цифровое вещание я не вижу. Более того, могу сказать, что эра линейного телевидения, то есть телевидения, которое существует благодаря линейному программированию каналов, постепенно сходит на нет. И соответственно, способ доставки канала в виде цифрового вещания – это тоже период, который, на самом деле, ненадолго.

С другой стороны, у нас есть огромное количество незфирных способов доставки телевизионного контента – и тех же линейных каналов, и нелинейных каналов. Эти способы доставки контента развиваются драматически быстро. Тут можно говорить о DTH, которого в Украине пока еще нет, вернее, он есть в зачаточном состоянии, и говорить о технологичном беспроводной передаче информации WiMAX... Между ними – кабельные технологии разных типов. Поэтому, на самом деле, эта часть процесса доставки телевизионной информации (имею в виду DVB-T) до зрителя носит фактически частный характер. Это не более половины, а в перспективе – не более трети всего доставленного телевизионного контента.

Какие функции в данном случае, с моей точки зрения, должно нести государство? Я сторонник того, чтобы государство выполняло минимальный набор функций. Государство должно определить правила игры и контролировать их выполнение. Государство должно задать стандарты. Причем, зная привычки стандартизирующих организаций – не украинских, а в принципе, оно должно адаптировать европейские стандарты к нашим реалиям, не пытаясь их сузить или задать какие-то новые обороты.

Также, я уверен, что никто, кроме государства, с этим не справится, – государство должно уточнить карты

распространения сигнала с учетом естественного рельефа местности и плотности застроек.

Дальше государственная задача – это задание точных координат и прочих параметров для вышек, с которых будет распространяться телевизионное вещание, мощности передатчиков и т.д. Это задача государства, поскольку речь идет о государственном ресурсе.

Также государство должно выделить ресурс под названием «площадки для строительства объекта» для ретрансляционных и передающих центров.

И еще одна функция – это забота о государственных телекомпаниях, если таковые к 2015 году предполагается сохранить, пусть даже в форме общественного телевидения, которое никак у нас не родится.

Следующая группа участников процесса – это вещатели, которых я бы разделил на четыре типа. Первый тип – это крупные коммерческие сети и телевизионные холдинги. Сетей мы сегодня имеем порядка 15-ти, о холдингах мы предпочитаем не говорить, но понимаем, что сейчас их существует, как минимум, три. Второй тип – государственные телекомпании, которые существуют в виде УТ-1 и группы областных телерадиокомпаний. Дальше среди участников есть локальные станции, о них мы пока и не думаем, обсуждая переход к цифровому телевидению. И четвертый тип вещателей – это разрозненные спутниковые каналы, которые создаются в расчете на расширение частотного ресурса и вообще на более легкий доступ к своим потребителям, или спутниковые группировки, что является следующим шагом после возникновения разрозненных спутниковых каналов.

Какую роль крупных вещательных сетей я вижу в этом процессе? По большому счету, крупные сети в состоянии сами принять на себя основное бремя финансирования перехода на цифровое телевидение. В том случае, если

мультиплексы будут частью их бизнеса. Мы понимаем опасения Нацсовета, который в своей программе предполагает, что он, наоборот, будет разводить каналы из разных холдингов в разные мультиплексы. Но фактически Нацсовет не должен бояться переуплотнения мультиплексов. Называется причина, что если холдинг получит мультиплекс, то, создавая все новые каналы, он будет включать их в мультиплекс, таким образом, общее качество картинки будет ухудшаться и зритель будет страдать. На самом деле, при том, что сохранится лицензирование и контроль со стороны Нацсовета на содержание мультиплексов, я думаю, что эти опасения обосновательны, поскольку наполнение мультиплексов должно остаться в рамках государственного регулирования.

Могу сказать, что мы оценивали стоимость строительства мультиплекса. Мы основывались на четырехканальном мультиплексе с кодированием MPEG-2. Есть разные методики оценки стоимости. В принципе, они все колеблются от 36 млн. долларов до 56 млн. долларов на каждый мультиплекс при покрытии 81 соты, как это сейчас представляется в плане. Могу сказать, что только коммерческие компании, которые привыкли считать каждую копейку и отвечать перед своими акционерами, способны максимально эффективно провести этот процесс. Более того, если мы понимаем, что 4-5 мультиплексов могут быть построены на деньги коммерческих вещателей, мы спасем бюджет от траты 200-300 млн. долларов, что, в принципе, является довольно серьезной суммой.

При этом, возвращаясь к моему скепсису по поводу линейных каналов и наземного цифрового вещания, как некоего важного в перспективе способа доставки, думаю, выделение участков под строительство таких площадок можно было бы спокойно делать на базе существующей ныне формулы аренды на 49 лет. Поскольку, я уверен,

через 50 лет телевидение изменится настолько, что мы забудем о том, зачем строили эти вышки.

Госкомпании, думаю, должны получить места в мультиплексах на внеконкурсной основе. Тут вопрос обсуждения – должны ли они получить отдельный мультиплекс, внутри которого будет жить основной национальный канал, и в этом же мультиплексе будут локальные государственные компании, либо они будут распределены между остальными мультиплексами. На самом деле, тут можно бросить кости на стол, чтобы понять, как сделать лучше, потому что разницы никакой.

Локальные станции для каждой отдельной точки составляют до трети всех информационных телевизионных потоков, которые получает телезритель. Я уже сказал, что их попадание в мультиплексы пока вообще не рассматривается, но, думаю, это должно стать темой индустриального диалога, потому что, действительно, лучше, чем локальная станция, проблемы местной жизни не осветит никто. Хотя, с другой стороны, я не соглашусь, что локальные станции являются базой для демократии, поскольку маленькую станцию гораздо проще заставить говорить что-то специальное, чем заставить это делать большую национальную сеть, которая сейчас выходит на уровень бизнеса в отличие от маленьких станций, которые телевизионным бизнесом в большинстве своем назвать нельзя. Тем не менее я считаю, что локальные станции должны занять до трети диапазонов, и это позволит обеспечить отражение того национального

разнообразия, которым богата Украина, и многих других вещей.

Попадут ли спутниковые каналы в мультиплексы – это вопрос выбора стандарта. Если мы пойдем на стандарт MPEG-2, то понятно, что спутниковые каналы останутся спутниковыми каналами. Если мы пойдем на стандарт MPEG-4, то есть удвоим потенциальную емкость нашего эфирного вещания, то, по всей видимости, у каналов, которые говорят, что они спутниковые, есть шанс стать наземными. Хотя, на самом деле, это вопрос лицензирования Национального совета. Поскольку, имея спутниковую лицензию, по идее должно быть невозможно попасть в мультиплекс наземного вещания.

И третьи участники – это зрители. Думаю, к тому моменту, когда мы скажем, что мы готовы включить хотя бы один мультиплекс, более половины телевизоров на полках украинских супермаркетов уже будут оборудованы декодерами. Не знаю, важно ли вводить это ограничение на уровне таможенных правил, что больше ни один телевизор не должен поставяться в Украину без декодера. Я боюсь, что это будет поводом для очередного витка скандалов (я обычно заменяю «скандалом» слово «коррупция»).

Но мы понимаем, что как бы ни обновлялась технология, часть зрителей все равно останется в той зоне, где они будут неспособны купить эти самые приставки. Государство знает это и сделает еще один реестр людей, которых надо снабдить декодерами. Вот на это лучше потратить бюджетные деньги, чем на строительство башен и покупку передатчиков. ■

На тему!

«Квант-Ефир» переміг у двох тендерах

3 жовтня 2006 р. рішенням тендерного комітету Нацради України з питань телебачення і радіомовлення НВП «Квант-Ефир» оголошено переможцем тендеру «Впровадження першого етапу розвитку цифрового мовлення в Україні» та тендеру «Розробка проєктів впровадження першого етапу цифрового мовлення у Київській, Луганській, Закарпатській областях та Автономній Республіці Крим».

«Цифра» у Могилянці

5 листопада 25 журналістів-практиків розпочали навчання в Києво-Могилянській академії в рамках освітнього проєкту «Журналістика цифрового майбутнього», започаткованого Корпоративним благодійним фондом «Розвиток України» компанії «Систем Кепітал Менеджмент» та Могилянською школою журналістики.

«Цифра» захистить кордон

6 листопада під час робочої поїздки до Одеської області Президент України Віктор Ющенко наголосив, що вже у 2008 р. у південних районах області мають розпочатися роботи по переходу на цифрове телерадіомовлення. Це, на думку глави держави, обумовлено проблемами з прийомом програм українських теле- і радіостанцій населенням цього регіону через наявність потужних сигналів з території Румунії і Молдови.

Анатолий Сальник:

«Мы бы не хотели оказаться за бортом»

Генеральным спонсором 1-го Международного цифрового форума «Цифровое вещание в Украине» выступила компания «ТОРСАТ» – ведущий отечественный дистрибьютор телеканалов. Почему?

Анатолий САЛЬНИК,
директор компании
«ТОРСАТ»

На сегодняшний день мы представляем в Украине уже 15 телеканалов, и мы обеспечены тем, как эти телеканалы попадут к телезрителям.

Сегодня развивается, как минимум, 5 способов доставки каналов, но наземное цифровое телевидение – это самый большой, самый масштабный проект, и мы бы не хотели оказаться в нем за бортом.

В этой ситуации меня тревожит то, что на цифровом форуме все государственные структуры говорили абсолютно правильные и умные вещи: «Надо сделать то, и то,

и то...», «Кто-то должен сделать...», но ни одна госструктура не заявила: «Мы берем на себя ответственность по внедрению этого проекта».

Я думаю, что если так пойдет и дальше, может наступить момент, когда у нас попросту заберут эти частоты и мы сами себе сузим спектр тех телеканалов, которые может получить телезритель. Кто от этого пострадает? Прежде всего телезритель. И конечно же, не хотелось бы, чтобы были затронуты наши интересы как дистрибьюторов тех телеканалов, которые мы представляем.

ЩО СТРИМУЄ ПРОЦЕС?

Станіслав ЛИПАЙ,
технічний директор
департаменту
дистрибуції
компанії «Ромсат»

Оскільки наше підприємство причетне до інших технологій цифрового мовлення, таких як супутникове і кабельне телебачення, у нас є можливість порівняти і знайти відмінності та спільні риси, які можуть допомогти у вирішенні проблем ефірного цифрового мовлення.

На відміну від ефірного цифрового мовлення, це чисто комерційні проекти. Тому що і супутникове, і кабельне мовлення є платною послугою абоненту. І перехід на цифровий формат був лише питанням економічної доцільності, як правило, надаючи оператору можливість транслювати більшу кількість телепрограм.

Впровадження цифрового ефірного телебачення має зовсім інші мотиви.

Це, перш за все, захист національного радіочастотного ресурсу та інформаційного простору, що пов'язано з міжнародними зобов'язаннями держави.

Ефірне телебачення завжди було вільним і доступним для всіх абонентів. Тобто воно живе з реклами або дотацій. Але навіть за наявності спонсорів завжди стояло завдання – досягти самокупності і працювати на кошти від реклами. Тут питання переходу буде стояти досить боляче.

Що означає цифрове телебачення для конкретного каналу і глядача? Це, в першу чергу, необхідність абонентської приставки, яка перетворить сигнал цифрового мовлення в аналоговий відеосигнал в прийнятному для наявних телеприймачів форматі. Причому для кожного аналогового телевізора потрібна окрема приставка.

Постає питання: хто буде купувати ці приставки? Поки що ніякої мотивованої зацікавленості на ринку я не бачу, окрім зобов'язань боку держави перед соціально незахищеними верствами населення. Але ці зобов'язання вступають в силу, лише коли ми повністю виключимо аналог. Доки він є, доти немає нагальної потреби їх виконання.

З іншої сторони, телеканали, які зараз мають загальнонаціональне мовлення, об'єктивно не зацікавлені переходити на цифру. Тому що відсутність абонентських приставок – це звуження аудиторії, зменшення рекламного ринку. І, скоріше за все, вони будуть триматися за аналог до останнього моменту, до 2015 року.

Зараз активно обговорюється, який стандарт – MPEG 2 чи MPEG 4 – треба впроваджувати. Коли ми говоримо про базову інфраструктуру мережі цифро-

вого ефірного мовлення, то вона не залежить від того, в якому форматі буде відбуватись мовлення. І, думаю, більше часу і коштів піде на те, щоб побудувати нові вежі, змонтувати антени, забезпечити живлення. А при правильній побудові системи змінити стандарт MPEG 2 на MPEG 4 не становить жодних проблем навіть без заміни обладнання. Проблема в абонентських приставках. Якщо ми почнемо продавати чи видавати приставки певного стандарту, потім поміняти буде дуже складно. Тому орієнтуватись у державній програмі на стандарт MPEG 2, мабуть, було б недоцільно. На певному етапі, ще до закінчення реалізації Програми впровадження цифрового мовлення, держава та населення стануть перед необхідністю придбання нових приставок.

І що будемо робити з мільйонами старих?

Для того, щоб система зрушила з місця, потрібно, перш за все, прийняти стандарти та нормативи, які визначать, в якому форматі буде мовлення, які вимоги до сигналу, що його видасть мережа, і до абонентських пристроїв. З іншої сторони – більшість населення могла б самостійно забезпечити себе приставками, за наявності привабливого ексклюзивного контенту.

Але є декілька питань, що стримують ці процеси. Комерційні проекти, отримуючи дозвіл від держави на вид діяльності, працюють в рамках правового поля, використовуючи внутрішні механізми регуляції діяльності. Таке мінімальне втручання держави оптимальне для бізнесових проектів. У випадку цифрового ефірного мовлення ситуація інша. Тому що держава ухвалила рішення про цифрове мовлення, держава це фінансує, і вона повинна врегулювати ці процеси. Ми зараз повинні будувати інфраструктуру на базі державного підприємства – Концерну РРТ. Єдина загальнодержавна система забезпечить ефективність реалізації Програми, хоча може призвести до певної монополізації вміру лібералізованого на сьогодні ринку телемовлення.

Зараз є регіональні мовники, телевежі та передавачі, які перебувають у

недержавній власності. Якщо державних регіональних мовників держава якось прилаштує, то стосовно комерційних і приватних мовників – не відомо, як забезпечити їхнє виживання в майбутньому. Питання щодо умов переходу в цифровий стандарт всіх нині діючих мовників повинно бути врегульовано якомога швидше. Поки ці питання не регулюються – учасники ринку в умовах невизначеності нічого роботи не будуть.

Щодо абонентських приставок. Треба підняти технологічну планку на певну висоту, щоб захистити споживача від продукції низької якості, яка інакше буде неконтрольовано ввозитися на територію країни. Тільки за таких умов в Україні може з'явитися національний виробник. Тому мають бути прийняті стандарти, положення про обов'язкову сертифікацію або реєстрацію технічних умов (якщо це місцевий виробник).

Сертифікація має відбутися не лише на відповідність нормам безпеки, як у звичайних побутових пристроях, а й на рівні відповідних стандартів, прийнятих саме для цифрового ефірного мовлення.

Третя частина, яка у нас не врегульована, стосується безпосередньо впровадження Програми. У країні зараз декілька державних інституцій намагаються встановити правила впровадження цифрового мовлення, але немає єдиної, яка управляє цим процесом. За великим рахунком, якщо власником інфраструктури буде Концерн, то треба доручити йому стати не просто розпорядником коштів, а ефективним менеджером, зі своїми правами та обов'язками щодо ефективної та прозорої реалізації Програми.

Зараз ми спостерігаємо лише багато окремих кроків, зокрема по проведеному експерименті і тендерів, які часто не піддаються логіці. Але при нинішніх законах і нормативах очікувати чогось іншого не варто.

Якщо держава виділяє досить великі кошти, фактично кошти громадян, що платять податки, то необхідно забезпечити їх ефективне використання і створити умови, які дадуть можливість плідно працювати всім задіяним підприємствам та організаціям. ■

ЗАГРОЗА ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОГО МОВНИКА

Ольга БОЛЬШАКОВА,
керівник Програми
законодавчих
ініціатив, Незалежна
Асоціація
Телерадіомовників
(НАМ)

На сьогодні в центрі уваги всіх державних органів перебувають загальнонаціональні та державні канали, з яких планується розпочати перехід на цифру. Підготовка до цього переходу відбувається дуже повільно, хоча часу лишилося мало. Схоже на те, що прийняття та реалізація основних нормативних документів відкладатиметься до останнього моменту, коли треба буде вже рятувати національний інформаційний простір. В таких умовах про місцевих та регіональних мовників можуть просто забути. А коли пригадають, вже не буде кого переводити у цифровий стандарт.

Складається враження, що державні органи, по-перше, недооцінюють роль приватних регіональних ЗМІ у сучасному українському суспільстві, і, по-друге, не усвідомлюють весь той комплекс проблем, який створює для невеликої телекомпанії необхідність переходу на цифрове мовлення.

Між тим, необхідність існування місцевого мовлення обумовлена адміністративно-територіальним устроєм України, її значною територією та багатонаціональним населенням. Крім очевидної функції поширення місцевої інформації, регіональні ЗМІ також забезпечують плюралізм інформації завдяки альтернативному висвітленню загальнонаціональних подій, здійснюють контроль за діяльністю місцевої влади, що перешкоджає її фіксації, консолідують населення регіону та задовольняють його особливі інформаційні потреби, зумовлені проживанням на території регіону певних соціальних, національних, етнічних та професійних груп.

Тому на сьогодні завдання держави полягає не тільки у збереженні місцевого та регіонального мовлення під час впровадження цифрового телебачення, але і у його відновленні в тих регіонах, де в цьому існує потреба. Проте, зрозуміло, що ці завдання слід вирішувати поступово.

Перш за все, і з технічних причин (через зниження якості сигналу), і з

Я хочу почати з того, що оцінюю ситуацію, яка склалася із впровадженням в Україні цифрового телебачення, як надзвичайно небезпечну для місцевого та регіонального мовлення.

фінансових (через здорожчання доставки сигналу від місцевої студії до мультиплексу) не доцільно поширювати через один і той же мультиплекс канали з різною територіальною категорією мовлення. Отже, щоб забезпечити повноцінне місцеве і регіональне мовлення, необхідно виділити два окремих покриття: ресурс одного з них має бути поділений між областями, а другого – відповідно між окремими населеними пунктами. Мені заперечать, що тоді по цих покриттях буде неможливим синхронне мовлення, яке забезпечує найбільш ефективне використання частотного ресурсу. І я хочу наголосити, що **ефективність використання частотного ресурсу для цілей телебачення вимірюється не кількістю каналів мовлення у смузі частот або в ресурсі мультиплексу, і не територією, що покривається телевізійним сигналом, а рівнем задоволення інформаційних потреб суспільства. І якщо внаслідок забезпечення синхронного мовлення буде зруйнована вся система місцевого та регіонального мовлення, то таке використання в жодному разі не можна визнати ефективним.**

Розгортання мереж цифрового телебачення, принаймні ті заходи, що здійснюватимуться за рахунок коштів державного бюджету, має розпочинатися з прикордонних зон у черговості, що відповідає планам сусідніх держав щодо

строків впровадження цифрового телебачення. Не можна переводити місцеве та регіональне мовлення у цифровий стандарт за залишковим принципом, тобто після загальнонаціональних каналів, адже в разі виникнення перешкод через початок цифрового мовлення іноземними телекомпаніями, загальнонаціональні канали втратять лише частину власної аудиторії і рекламних бюджетів, отже, вони матимуть можливість дочекатися відповідних дій держави, а регіональні мовники повністю втратять ефір і збанкрутують за кілька місяців.

Необхідно також брати до уваги значне зростання витрат на поширення сигналу у цифровому стандарті. За нашими розрахунками, витрати телекомпанії, яка здійснює мовлення на одну область, зростуть у 3-30 разів, залежно від розташування зон синхронного мовлення на території цієї області та від кількості інших мовників, між якими можуть бути поділені ці витрати. Тому, на мій погляд, необхідно передбачити пільгові тарифи на послуги Концерну РРТ для місцевих та регіональних телекомпаній, принаймні на певний перехідний період.

Підсумовуючи сказане, хочу ще раз зазначити, що не можна приймати Державну програму, яка б не містила низки конкретних заходів, спрямованих на збереження місцевого та регіонального телебачення в Україні. ■

Фото: Андрій Дашко

Телерадіокур'єр читають у КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ:

• АЛБТА, ТРК (Переяслав-Хмельницький) • АВІС, ТРК (Макарів) • БАРД, ТРК (Обухів) • БЕСТ, ТРК (Біла Церква) • ВЕСТА, РС (Фастів)
• ВЕСТА-ПРЕС (Фастів) • ГРАНТ, ТРК (Ставище) • Дніпровський проспект, ТРК • КРОКУС-1, ТРК (Біла Церква) • МАЙДАН FM, ТРК (Біла Церква)

НАС ПОТЕРЯЛИ, МЫ – НЕ ПРЕДУСМОТРЕНЫ

Лариса ШЕГИДА,
директор
телестудии
«МИГ» (г. Южный,
Одесская обл.)

Я считаю, что ситуация с местными вещателями еще хуже и трагичнее, чем может показаться на первый взгляд. Цифровая система вещания в Украине строится для 15 крупных корпораций, которые могут позволить себе вложить деньги и потом получить результат в виде дивидендов от тех же регионов. Если термин «региональный вещатель» где-то и присутствует, то речь идет о вещании на весь регион, как бы об областном телевидении. Нас, мелких местных вещателей, потеряли в этом процессе, мы там вообще не предусмотрены. Ну и что, если мой город маленький и в нем всего 26 тысяч жителей? Эти люди не имеют права на городское телевидение, чтобы знать, что происходит в их городе?

Сам принцип внедрения цифрового вещания взят из европейского опыта. Европа активно идет по этому пути, у них этот процесс приобрел какие-то конкретные очертания. Мы же только в самом начале... И главное отличие между ними и нами в том, что Европа давно уже подтянула своих «маленьких» местных вещателей до определенного уровня, к тому же информация из маленьких населенных пунктов там давно уже присутствует на больших каналах. Этого у нас не было никогда! Может быть, это задача общественного ТВ, но его у нас нет и говорить о нем пока рано.

ТРК: Что хотят видеть на местных каналах жители небольших городов?

Лариса ШЕГИДА: Да самую разную информацию! Мы, например, столкнулись с очень серьезной проблемой. На территории нашего маленького города 2 градообразующих государственных предприятия – это большой торговый порт «Южный» и Одесский припортовый завод. Припортовый завод в стадии приватизации, поэтому целый год информация о заводе не сходит со страниц центральных изданий и каналов, но только в виде... одной строки.

Из центральных СМИ люди ничего не могут узнать о местных проблемах,

и информацию об этом сегодня даем только мы – местные вещатели.

Об этом в кулуарах цифрового форума откровенно говорили немногочисленные руководители «маленьких» телеканалов.

11 сентября была попытка захвата порта «Южный». Знает ли об этом Украина? Не знает. Мы разослали видеoinформацию на 15 общенациональных вещателей. Где она? Нигде! И что должны делать люди, работающие в порту, в котором за это время поменялось 5 начальников? Откуда люди должны получать информацию?

Мы работаем на нужды громады и выполняем все ее реальные, нормальные человеческие запросы. Мы делаем программы для детей, для юношества, для стариков, образовательные передачи и т.д. – огромный массив информации!

Мы формируем общественное мнение и часто выступаем инициаторами проведения каких-то местных акций, которые к телевидению прямого отношения не имеют. Наш канал, например, является основателем городских движений, которые по идее мы должны не проводить, а просто освещать как информационные партнеры.

В августе этого года мы вывели горожан на пляжи, за городскую черту, куда не добираются уборщики, и убедили людей делать то, что они, в общем-то, должны были делать всегда, – убирать за собой мусор. Нам удалось повлиять на их самосознание. Теперь люди говорят: «Как же мы раньше сами не додумались? Чего же мы ждали?» А завтра, 27 октября, в городе начинается большое движение под названием «Южный», цель которого – помочь жэковцам навести в городе порядок.

Нам понадобилось 4 года, чтобы переломить местный менталитет. Чтобы внедрить в умы людей простые истины: «Нельзя плевать на улице!», «Нельзя бросать бумажки!». Чтобы на общегородскую уборку вышла молодежь, которая раньше заявляла: «Я не буду мыть подъезды, для этого есть люди, которые за это получают деньги...» В этом смысле нас уже можно записывать в общественные вещатели.

Местное телевидение – «страшная» сила! Люди верят ему на 100%!

Если верят тем, кто это телевидение делает.

ТРК: Может ли небольшой город в достаточном объеме финансировать собственное ТВ?

Лариса ШЕГИДА: Работать в таких маленьких городах – это просто «гайки»! 11 лет мы работаем на голом энтузиазме. К тому же коммунальные СМИ – чистая «дурка». Для государственных СМИ – национальных, областных и региональных ТРК – закон написан, он гласит, как они могут себя финансировать. Они бюджетные, неприбыльные организации, при этом они могут оказывать все виды услуг... А мы, коммунальные СМИ, и не государственные, и не коммерческие, налоги – на общих основаниях...

Нас что, сильно финансирует местный совет? Нет, говорят: «Вы нас «обжирате»!..»

Или у нас очередь рекламодателей? За 11 лет работы у нас на канале не было рекламы алкоголя – все идет на общенациональные каналы. Ко мне может прийти «дядя Вася», который открыл сапожную мастерскую, или «тетя Галя», которая навезла из Турции товар и посчитала, что может заплатить за рекламу 80 грн., а больше – не может. При средней городской зарплате 2000-2500 грн. сотрудник канала хотят получать хотя бы 1000 грн. Но где их взять? По-нормальному мы работать не можем, а ненормально работать не хотим – совесть не позволяет.

ТРК: Кто же в таком случае соглашается работать по принципу «работы – много, денег – мало»?

Лариса ШЕГИДА: Дети – молодежь! Мы ищем их везде, находим, обучаем, помогаем получить образование... Но потом уходят на коммерческие каналы, чтобы получать свои 500-700 долларов. На один из одесских каналов перешли работать уже с десяток моих сотрудников, и я спокойна за этот канал – наши делают свою работу честно, они знают, что репутация канала – святое!

Иногда я думаю, может, мы – идеалисты? Может, мы одни такие остались?.. ■

Геннадій СЕРГЕЄВ,
директор МТРК «Черновці»

Во многих европейских странах есть национальное покрытие и есть покрытие для местных вещателей. В Украине обе программы – и Минтранса, и Нацсовета – говорят о 8 национальных покрытиях. В плане Минтранса речь идет только о национальных покрытиях. В программе Нацсовета есть хотя бы упоминание о местных вещателях, и даже есть очень замечательная строчка о том, что после внедрения первого и второго этапов можно будет пересмотреть план развития и по местным вещателям. Но это, по большому счету, тоже национальное покрытие. Есть, например, ячейка, в которую

Боюсь, мы «угробим» всех местных вещателей

У нас болезнь глобализации! Я, конечно, понимаю, что с переходом на цифру нас – местных каналов – станет меньше, но я боюсь, что мы «угробим» всех местных вещателей.

попадают часть Хмельницкой, часть Тернопольской, часть Черновицкой, часть Винницкой областей... Какие местные вещатели будут вещать в этой ячейке?

Я нахожусь и работаю в пограничной области. Минтранс предлагает нам войти в синхронные сети. Сегодня мои затраты на одну «вышку» составляют 30-35% моих доходов, а нужно будет одновременно разойтись на 10-15 передатчиков. Во сколько мне обойдутся 15 «вышек»? Насколько возрастут затраты местных вещателей? И многие ли из них смогут выжить? Никто об этом не говорит.

16 октября мы собирались на круглый стол в НАМ, были представители Концерта РРТ, СНБО, Укрчастот-

надзора. И когда начался разговор о региональном и местном вещании, то стало понятно, что даже Госкомтелерадио не совсем понимает, как будет выпускать в эфир областные ТРК.

Согласно планам перехода на цифровое вещание, которые я вижу, смогут выжить несколько самых крупных местных вещателей, которые находятся в центре зоны. Еще часть местных вещателей в небольших городах, где хорошо развиты кабельные сети, вынуждены будут уйти в кабель. Для них это будет самый простой выход. Но это не вся Украина...

Для местного вещания должно быть выделено отдельное покрытие, которое четко подразумевает все «местные» нюансы.

Еру мобільного ТБ в Україні – відкрито!

10 липня 2007 р. о 13.03 телеканал новин «24» відкрив еру мобільного телебачення в Україні. На презентації нового стандарту CDMA від компанії People Net вперше в Україні була продемонстрована можливість трансляції телебачення на мобільні термінали. Така послуга незабаром з'явиться у Києві, а потім – в інших містах України. Генеральний директор телеканалу новин «24» Роман Андрейко назвав появу мобільного ТБ в Україні історичною подією і додав: «Фактично сталося те, про що так довго мріяли наші глядачі, – абоненти нового стандарту зможуть дивитися новини у новому якісному форматі та у будь-якому місці: в автомобілі, ресторані, на природі – саме там, де їм зручно».

Чудеса Рівненщини

У вересні Видавничий дім «ОГО» (Рівне) і ТРК «Рівне 1» розпочали реалізацію мультимедійного проекту «Сім чудес Рівненщини», що має на меті популяризацію визначних пам'яток історії та культури Рівненщини, сприяння у відновленні занедбаних історичних пам'яток, залучення вітчизняних і зарубіжних туристів. На думку автора ідеї проекту, головного редактора ВД «ОГО» і заступника директора ТРК «Рівне 1» Віталія Голубева: «Проект буде ще одним етапом нашої роботи зі створення мультимедійного ньюзруму. Саме на таких складних багатоканальних проектах ми відточуємо нашу